

TRUYỆN CỔ TÍCH SỢ DỪA

Ngày xưa, có hai vợ chồng nhà kia đi ở đợ cho một lão phú ông gần một đời. Hai vợ chồng rất hiền lành, đã ngoài năm mươi tuổi mà chưa có con. Một ngày nắng gắt, người vợ vào rừng hái củi cho chủ, khát nước quá mà không tìm thấy suối. Bà lần đến hốc cây to xem có chút nước mưa nào còn đọng lại không, thì thấy một cái sọ người bên tảng đá cộp bỏ lại từ lâu, trong sọ có đầy nước trong vắt. Tuy sợ, nhưng vì khát quá, bà đánh liều bung lên uống. Nước vừa qua cổ, bà bỗng thấy khoan khoái khác thường, thấm thìa đến ruột gan.

Ít lâu sau, bà phát hiện ra mình đã mang thai. Chẳng bao lâu, người chồng cũng chết. Công việc trong nhà phú ông trút cả vào người vợ. Bà làm quần quật suốt ngày, ăn đói mặc rách, nhưng vẫn còn một niềm vui là sắp có con.

Đủ chín tháng mười ngày thì bà sinh ra một cục thịt tròn lông lốc, có đủ mặt mũi, mồm tai nhưng không có mình mẩy chân tay gì cả. Bà vừa toan vứt đi, thì cục thịt đột nhiên bảo bà rằng: “Mẹ ơi, con là người đây, mẹ ạ! Mẹ đừng bỏ con đi mà tội nghiệp!” Bà cảm động, bọc cục thịt trong lòng, nâng niu và cho bú.

Biết việc ấy, phú ông cho là yêu quái, bắt bà đem chôn cục thịt đi nhưng bà không nghe. Phú ông liền đuổi bà ra ở túp lều ngoài vườn sắn. Dứa con trông kì quái thật, nhưng nó thật khôn, bà đặt tên nó là Sợ Dừa. Mỗi buổi sáng sớm, trước khi vào nhà phú ông làm, bà thường dặn: “Sợ Dừa ở nhà cho ngoan, rồi mẹ đem về cho con một nắm cơm, Sợ Dừa nhé!”

Bà đi ra khỏi lều tranh, thì Sợ Dừa đã biến thành một em nhỏ rất xinh, dọn cửa nhà dâu vào đấy rồi lại chui vào cái đầu tròn, nằm ở góc nhà. Bà về lấy làm lạ nhưng rình mãi không thấy gì, cũng đành thôi. Đi đâu, Sợ Dừa cũng lăn lông lốc, người trong làng trước còn sợ, sau dần dần cũng quen. Thấy Sợ Dừa khôn ngoan, nhiều người còn cho Sợ Dừa ăn quà.

Một hôm, bà về có vẻ buồn bã không vui như mọi ngày. Thấy thế, Sợ Dừa hỏi, bà thở dài bảo con rằng: Con người ta thì bảy tám tuổi đã đi chăn trâu, chăn dê, còn mày thì tao chả trông chờ gì được! Bây giờ ông chủ có một đàn dê mà chưa tìm được người chăn. Giá mà mày như con người ta thì cũng kiếm thêm được ít gạo vào nồi.

Sọ Dừa nói với mẹ: “Mẹ ơi, con chặn được. Con chặn được đấy, mẹ cứ vào nói với phú ông đi!” Sọ Dừa giục mẹ vào nói với phú ông. Mới đầu, lão gạt phắt đi, sợ giao cho Sọ Dừa chặn thì nó đánh lạc mắt dê của mình, nhưng thấy bà cụ năn nỉ mãi, vả lại nghe nói Sọ Dừa khôn lắm, nên lão bảo bà: “ừ, thì bảo con mụ từ ngày mai cứ sáng sáng vào đây đuổi dê lên núi, rồi đến chiều lại đuổi dê về”. Bà cụ mừng rỡ, nhưng trong lòng bà vẫn lo.

Từ khi Sọ Dừa chặn dê, thì ngày nắng cũng như ngày mưa, đàn dê lúc nào cũng no nê, béo trông thấy, lớn như thổi, làm cho phú ông rất hài lòng. Lão thích nhất là mỗi ngày Sọ Dừa chỉ ăn hết có hai nắm cơm rất nhỏ của lão.

Phú ông có ba người con gái, đứa lớn thì ác nghiệt, đứa thứ hai thì chua ngoa, chỉ có đứa con gái thứ ba là hiền hậu. Ngày mùa, mọi người ra đồng làm cả, ba cô phải thay nhau đem cơm lên núi cho Sọ Dừa.

Một hôm đến lượt cô ba đi đưa cơm. Đi đến chân núi thì cô nghe tiếng sáo véo von. Tiếng sáo lúc bổng lúc trầm, lúc mau lúc khoan, thấm thía cõi lòng, làm cô gái tự nhiên thấy bồn chồn, thổn thức. Núi nhấp nhô, cô trèo lên một quãng ngắn là đã lên đến lưng chừng núi, chỗ đàn dê đang ăn. Đứng nấp trong bụi nhìn ra, cô thấy một chàng thanh niên tuấn tú độ mười sáu, mười bảy tuổi đang thổi sáo ngồi trên chiếc võng đào mắc vào hai cành cây. Những con chim khuyên đậu cả lên võng của chàng, chàng vẫn thổi sáo, không biết có người nghe trộm mình, tiếng sáo vi vu vang cả núi rừng. Người thiếu nữ mãi nghe, mãi nhìn quá, vịn ngay phải cành khô. Cành gãy rãng rắc. Nghe tiếng động, chàng thanh niên biến ngay ra Sọ Dừa. Từ đấy, cô đem lòng yêu Sọ Dừa, có cái gì ngon cô cũng cất giấu, để đến phiên mình đem cơm, cô sẽ đem cho Sọ Dừa.

Hai mẹ con Sọ Dừa rất thương yêu nhau. Bà mẹ phiền một nỗi là con mình bắt thành nhân dạng thì bà còn mong gì có nàng dâu. Sọ Dừa biết ý, bảo với mẹ rằng:

- Phú ông có ba người con gái, mẹ cô kiếm lấy buồng cau vào xin một cô cho con.

Bà mẹ phì cười: - Mày thì có ma nó lấy!

Nhưng Sọ Dừa cứ giục mãi, bà đành kiếm một buồng cau vào nói với phú ông. Lão vuốt râu cười chế nhạo, cố nén giận, bảo bà cụ rằng:

- Con mụ hình thù quái quỷ như thế mà cũng chòi vòi thế kia à?

Ngẫm nghĩ một lúc, lão lại bảo bà cụ:

- Mụ về bảo nó nếu có đủ các thứ này thì ta gả con cho: Một chĩnh vàng cốm, mười tấm lụa đào, mười con lợn béo, mười con dê béo, mười vò rượu tăm. Lại phải dựng lầy năm gian nhà ngói, câu đầu bằng bạc, xà ngang bằng đồng, thì ta mới cho rước dâu về. Neu thằng Sọ Dừa nhà mụ có thể kiếm đủ các thứ ấy thì mụ sang đây nói cho ta biết.

Bà về nói với con, tưởng con thôi việc đòi lấy vợ. Không ngờ Sọ Dừa bảo mẹ rằng:

- Mẹ sang ngay nói với phú ông rằng con sẽ có những thứ ấy.

Bà mẹ sợ con nói liều, ngần ngừ không đi, nhưng Sọ Dừa cam đoan với mẹ rằng không những sẽ có đủ mà còn có nhiều hơn. Bà cụ lại lóc cóc vào nói với phú ông. Lần này lão phú ông có vẻ ngần ngại. Lão bảo cụ:

- Để ta gọi cả ba con gái ra, xem thử có đứa nào ưng lấy con mụ không đã.

Lão gọi ba con gái ra lần lượt từng người một. Hai đứa con gái lớn đều giãy nảy lên, đến lượt người con gái thứ ba, thì vừa nghe cha hỏi, cô liền thưa:

- Cha đặt đâu con xin ngồi đấy ạ!

Phú ông không biết nói thế nào, bèn quay lại hẹn với bà cụ ngày đưa đồ sính lễ. Trong bụng lão vẫn cho là mẹ con Sọ Dừa chẳng qua chỉ nói láo: “Nói láo thì phen này mẹ con mày phải chết với ông!”.

Chẳng bao lâu đã đến ngày nộp sính lễ. Sọ Dừa vẫn ngày ngày đi chăn dê. Chẳng tỏ ý lo lắng gì cả. Còn bà cụ thì lo lắng, bảo Sọ Dừa rằng:

- Tao cứ tưởng mày thánh tướng thế nào, nên mới nghe lời mày đi xin cưới con gái phú ông. Bây giờ mày cứ ỳ ra như thế, tao biết tính sao đây?

Sọ Dừa chỉ nhe răng cười, chẳng nói chẳng rằng.

Thăm thoát chỉ còn một ngày nữa là phải đưa đồ sính lễ sang nhà phú ông. Nhìn trong nhà bà cụ chỉ thấy vài manh chiếu rách và vài cái niêu đất. Bà lo lắng chỉ muốn đem

con trốn đi, sợ sai hẹn thì rước vạ vào thân. Bà buồn rầu nằm xuống chõng, trằm chiều ngủ lúc nào không biết.

Sáng hôm sau, vừa mở mắt, thì bà thấy mình không còn ở cái lều cũ nát nữa. Bà thấy bà đang nằm trong chăn gấm, trên sập gụ. Sọ Dừa cũng nằm trên đệm gấm, đắp chăn thêu. Leu tranh vách nát của bà đã biến ra một cái nhà gạch đồ sộ, câu đầu bằng bạc, xà ngang bằng đồng, bà cụ sướng quá reo lên. Nhưng nhìn con, bà lại buồn, nhà cửa thế này, mà con thế ấy! Bà lại thấy ở góc nhà một chĩnh vàng cốm, mười tám lụa đào, và ở ngay dưới hè, hai mươi con lợn béo, hai mươi con dê béo, và hai chục vò rượu. Bà sung sướng quá gọi Sọ Dừa:

- Nào, chú rể đâu ra đây, ra đây để đưa đồ sính lễ. Thôi thế này thì thừa rồi con ạ!

Sọ Dừa thưa với mẹ:

- Lợn, dê và rượu ta bớt lại mỗi thứ lấy mười, để rước dâu về còn làm cỗ mời khách.

Rồi Sọ Dừa lăn từ trên sập gụ xuống đất, đến gần mẹ. Anh quay xuống nhà dưới gọi:

- Nào, chúng bay đâu, ra cả đây!

Anh vừa gọi dứt lời thì có hai chục gia nhân vừa trai vừa gái ở nhà dưới chạy lên.

Người nào người nấy đều mặc áo the thân. Bà cụ hoa cả mắt, không hiểu ra sao cả.

Các đồ sính lễ khiêng sang nhà phú ông, bà cụ cũng có đủ gấm vóc lượt là, nón, dép để mặc đi đón dâu. Chỉ riêng Sọ Dừa vẫn lăn theo mẹ. ở nhà phú ông, ai nấy đều không hiểu sao mẹ con Sọ Dừa lại kiếm ra được đồ sính lễ như thế. Phú ông đành chịu nhận lễ và gả con gái thứ ba cho Sọ Dừa.

Chiều hôm ấy, Sọ Dừa rước dâu về nhà. Cỗ bàn thật linh đình, người nhà chạy ra chạy vào tấp nập. Làng xóm ngồi đầy nhà, chuyện trò như pháo rang, các chú bé chăn bò cùng Sọ Dừa đều có mặt đầy đủ.

Đến tối, khi các cây sáo lớn đã thấp sáng trung nhà trên nhà dưới, thì không ai thấy Sọ Dừa đâu cả. Bà con làng xóm sắp sửa ra về, bỗng thấy một anh chàng rất đẹp ở phòng bên đi ra với cô dâu. Mọi người đều sửng sốt. Hai người đến chào khách, chàng thanh niên nói:

- Thừa các cụ và các bà con, tôi là Sọ Dừa. Vợ chồng tôi xin ra chào các cụ, cảm tạ các cụ và bà con đã quá bộ đến chia vui cùng gia đình chúng tôi.

Sung sướng nhất là bà mẹ, bà ôm chầm lấy dâu, lấy con, không nói lên lời. Cái tin Sọ Dừa trở thành một thanh niên tuấn tú vừa bay sang nhà phú ông, thì hai cô chị vừa tiếc vừa ghen, vừa tức tối.

Từ đó, Sọ Dừa miệt mài đèn sách đợi khoa thi, Sọ Dừa học rất thông minh, tiếng vang cả vùng. Quả nhiên đến khoa thi, Sọ Dừa đỗ trạng nguyên. Trong khi anh còn ở kinh thành thì nghe được tin mẹ mất. Anh quay về nhà được ít lâu thì có chiếu vua gọi anh đi sứ. Trước khi từ giã vợ lên đường, anh đưa cho vợ hòn đá lửa, một con dao, hai quả trứng gà, dặn vợ phải luôn dắt trong mình, phòng khi gặp nạn thì khắc biết cách dùng.

Từ khi thấy em lấy được chồng tuấn tú, lại đỗ trạng nguyên, hai cô chị định tâm hại em, hòng thay em làm bà trạng. Nay thấy em ở nhà một mình, thường lân la sang chơi tìm cách ám hại.

Một hôm, trời trong gió mát, hai chị đến rủ em đi thuyền. Người em tưởng hai chị thương yêu mình, nên nhận lời đi ngay. Ba chị em xuống một chiếc thuyền, rồi chèo ra gần cửa bể. Sông rộng mênh mông, sóng nước cao ngất, ở đó thường có gió to cá lớn. Hai người chị chèo thuyền đưa em đi chơi một lúc, rồi chèo thuyền vào bờ. Chúng vội nhảy lên trước, thu nhặt hết mái chèo, và đẩy thuyền ra giữa dòng nước. Thuyền không chèo, bị nước xoáy cuốn hút, chìm ngấm. Bấy giờ hai cô chị mới hô hoán lên, giả vờ khóc thảm thiết một hồi, làm như em đi chèo thuyền một mình mà chết đuối.

Thuyền người em vừa chìm khỏi mặt nước thì một con cá kình nuốt luôn cả thuyền lẫn người vào bụng. Người em vẫn tỉnh táo như thường. Nhớ lời chồng dặn, chị lấy dao khoét thịt cá, làm cho cá vùng vẫy một lúc rồi chết nổi trên mặt nước. Xác cá trôi dạt vào một bãi cá bên rừng.

Người em khoét bụng cá chui ra. Nàng sờ lại túi quần thấy còn nguyên hai quả trứng và hòn đá lửa. Nàng xẻo thịt cá, hót muối ở dưới bể, rồi đem cá vào gốc cây khô để dành ăn dần. Nàng lại lấy cỏ khô áp vào đá lửa, lấy dao đánh đá để có lửa sưởi và nướng. Nàng lấy nước, lấy lá, dựng tạm một cái lều con ngay gần bờ sông. Ngày ngày nàng vào rừng hái cây, đào củ mài để ăn thay gạo. Một hôm nàng thấy hai quả trứng trong túi mình cựa quậy, nàng đặt hai quả trứng vào đám cỏ khô, thì một lúc sau vỏ

trứng nứt ra, hai con gà con chui ra. Nàng bắt sâu cho gà ăn. Đôi gà mau lớn lắm. Chẳng bao lâu trông chúng đã rõ ra một con trống, một con mái. Nàng coi đôi gà như con mình. Đôi gà khôn lắm, chúng cảm thấy tình yêu của người.

Ngày tháng trôi qua, rừng rậm sông sâu, thân gái một mình, nàng không biết đường lối nào mà về. Nàng đành đợi có thuyền qua thì gọi. Một buổi chiều, đột nhiên nàng nghe thấy tiếng gà gáy ở ven sông: “ò ó... o o!. Phải thuyền quan trạng rước cô tôi về”.

Nàng vội chạy ra sông thì thấy con gà trống đang vươn cổ gáy và một chiếc thuyền lớn đang đi vào trong sông. Thuyền càng đến gần, thì gà lại càng gáy to: “òóóó! Phải thuyền quan trạng rước cô tôi về”. Nàng đứng gần đôi gà yêu quý, gà vừa gáy dứt tiếng thì nàng trông thấy một người trong khoang thuyền đi ra đứng ở đầu mũi. Người ấy chính là Sọ Dừa, chồng nàng.

Sọ Dừa cũng trông thấy vợ, những người thương yêu nhau hay sáng mắt, thính tai. Thuyền ghé vào bờ. Chàng vội bước lên, nàng vội chạy xuống, cầm tay nhau nghẹn ngào không nói ra lời. Sọ Dừa đón vợ xuống thuyền. Một lúc sau nghe vợ kể chuyện, Sọ Dừa mới biết lòng tham nham hiểm của hai người chị.

Về đến nhà, anh giấu vợ vào phòng kín, rồi bày tiệc mời cả nhà vợ và bà con hàng xóm sang ăn. Hai người chị ăn mặc thật sang trọng. Nghe tin quan trạng, hai đứa gièm pha lẫn nhau ngay từ lúc ở nhà. Đứa nào cũng muốn thay thế em làm bà trạng. Sang đến nhà Sọ Dừa, hai đứa tranh nhau kể lể việc người em chết đuối cho Sọ Dừa nghe, rồi khóc thút thít nhưng không quên luôn tay sửa lại mái tóc, và thỉnh thoảng liếc mắt đưa tình quan trạng.

Rượu uống được nửa tuần, Sọ Dừa đứng dậy, đi vào phòng đưa vợ ra chào mọi người. Vừa trông thấy em, hai người chị mặt mày tái mét, chân tay rụng rời. Thừa lúc mọi người hỏi han trò chuyện xôn xao. Chúng lén ra ngoài trốn biệt tăm hơi.